Ryczałtowa

WIADOMOŚCI KRAJOZNAWCZE I TURYSTYCZNE

BIULETYN INFORMACYJNY
POLSKIEGO TOW. KRAJOZNAWCZEGO

Członkowie P. T. K. otrzymują biuletyn bezpłatnie, korzystają ze zniżek na kolejach i w schroniskach!

Rok V. Warszawa, sierpień — wrzesień 1934 № 8/9 (43/4)

LATO 1934.

Ubiegłe lato, gdy prace Towarzystwa naszego, jak zwykle, rozpraszają się we wzmożonym ruchu turystycznym po kraju, obfitowało w doniosłe wypadki. Powódź ogarnęła najpiękniejsze nasze ziemie, od gór przeszła z Wisłą przez całą Polskę.

W akcji pomocy dotkniętym katastrofą powodzi nie zabrakło naszych członków, Oddziałów i Okręgów. W zorganizowanej przez władze nasze pomocy wszyscy nasi członkowie, jak i jednostki organizacyjne, wezmą i nadal żywy udział.

Ogólnopolski Komitet Pomocy Ofiarom Powodzi mieści się przy Prezydjum Rady Ministrów w Warszawie, ul. Krakowskie Przedmieście 46/48 (P. K. O. 2.200). Ofiary pieniężne z terenu województw: Poznańskiego i Pomorskiego przekazuje się na konto P. K. O. 215.500, z województwa Śląskiego na Nr 315.500, z Krakowskiego na Nr 415.500, z Lwowskiego, Stanisławowskiego i Tarnopolskiego na Nr 515.500, z pozostałego terenu Państwa na Nr 15.500. Poza Komitetami Wojewódzkiemi, które przyjmują ofiary w naturze, odzież i obuwie przyjmują lokalne Oddziały Czerwonego Krzyża, bądź Centralna Składnica tej organizacji w Warszawie, ul. Skierniewicka Nr 23.

W dniach: 5—9 sierpnia w Warszawie, w dn. 10 i 11 w Krakowie, w dn. 12 w Gdyni, w dn. 13—15 w Toruniu, Poznaniu i Częstochowie odbył się II Zjazd Polaków z Zagranicy. Podczas obrad Zjazdu, w dn. 9 sierpnia w Warszawie powołany został do życia Światowy Związek Polaków, a na prezesa wybrano Marszałka Senatu, P. Władysława Raczkiewicza. W związku ze Zjazdem P. T. K. wydało specjalny Nr (7/8) »Ziemi« i nawiązało ściślejszy kontakt z rodakami za pośrednictwem przybyłych do Polski zagranicznych członków-korespondentów P. T. K.

W dn. 23—31 sierpnia obradował w Warszawie Międzynarodowy Kongres Geografów, w którym wzięło udział przeszło 800 przedstawicieli nauki całego świata. P. T. K. czynnie współdziałało w pracach organizacyjnych Kongresu, a specjalny Nr (8) »Ziemi« w języku polskim i francuskim, poświęcony naszej stolicy, otrzymali wszyscy uczestnicy Kongresu. Nadto zorganizowana została w gmachu Politechniki, gdzie się odbywały obrady kongresowe, wystawa, obrazująca stan prac nad »Słownikiem Geograficznym Państwa Polskiego« i wydane zostały w językach: polskim, francuskim i angielskim odpowiednie broszury informacyjne.

SPRAWOZDANIA Z CZYNNOŚCI ZARZĄDU GŁÓWNEGO P. T. K.

»Ziemia« na Zjazd Polaków z Zagranicy. Na II Zjazd Polaków z Zagranicy w sierpniu b. r. w Warszawie wydany został Nr 7/8 »Ziemi« (za lipiec—sierpień). Na treść N-ru złożyły się: »Przedsłowie« P. Prezesa Wł. Raczkiewicza, »Swoi do swoich« Aleksandra Janowskiego, »Piękno Polski« Artura Górskiego, »Zułów — kolebka Marszałka Józefa Piłsudskiego« Wandy Pełczyńskiej, »Polska na szlakach komunikacyjnych świata« Stanisława Srokowskiego, »Nasze wybrzeże i morze« Bernarda Chrzanowskiego, »Wśród naszych pól i łąk« Witolda Staniewicza, »Z puszcz i lasów naszych« Jana Kloski, »Nasze góry« Walerego Goetla, »W kopalniach i fabrykach naszych« Gustawa Morcinka, »Wśród zabytków architektury w Polsce« Jadwigi Przeworskiej. Na czele zeszytu umieszczona została nieznana rycina Z. Vogla, przedstawiająca mieszkanie J. U. Niemcewicza w Ameryce. Zeszyt zdobi szereg pięknych ilustracyj J. Bułhaka, zdjęć lotniczych i in.

»Ziemia« na Międzynarodowy Kongres Geografów wyszła jako Nr 9 (wrześniowy) wydawnictwa w języku polskim i francuskim. Zeszyt, poświęcony stolicy Polski, gdzie się Kongres odbywał, otwiera mało znana mapa K. Perthées'a »okolic Warszawy« z r. 1779, prof. Eug. Romer w »przedsłowiu« wita uczestników Kongresu, wskazując na zasługi P. T. K. w szerzeniu znajomości kraju. Następnie zamieszcza »Ziemia« artykuły: Ludwika Sawickiego o »budowie geologicznej oraz morfologji okolic Warszawy«, Romana Kobendzy: »krótki zarys roślinności okolic Warszawy«, Oskara Sosnowskiego: »Powstanie, układ i cechy charakterystyczne sieci ulicznej na obszarze Wielkiej Warszawy«, Alfreda J. Lauterbacha: »Warszawa pod względem zabytkowym i urbanistycznym«. W kronice w języku francuskim informuje »Ziemia« o roli, zadaniach i działalności P. T. K. i o toku prac nad »Słownikiem Geograficznym Państwa Polskiego«.

Sprawozdania ze Zjazdów P. T. K., podane w Nr 6/7 »Biuletynu« z r. b., zawierają kilka pominięć i nieścisłości oraz, niestety, szereg błędów korektorskich. Wynikły one z nadmiaru pracy i pośpiechu. Prostujemy najważniejsze: (1) w sprawozdaniu prof. Włodz. Antoniewicza o pracach muzeów P. T. K. opuszczono przy-

padkiem, że do najczynniejszych muzeów P. T. K. należy Muzeum Etnograficzne P. T. K. w Łowiczu, kierowane przez p. Anielę Chmielińską; (2) w szpalcie drugiej strony 5 nieściśle zreferowany został głos w dyskusji p. Nalepińskiej z Łodzi. P. Nalepińska luźną zrobiła sceptyczną uwagę w stosunku do ostatniego Zjazdu Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej w Bydgoszczy, bynajmniej nie kwestjonując samej zasady Zjazdów, natomiast dużo uwagi poświęciła regulaminowi Kół, negatywnie oceniając jego wartość wychowawczą; (3) na str. 7 (wiersz 7 od dołu szpalty drugiej) wydrukowano: »uznanie tego dorobku«, winno być: »poznanie«.

Nr 8/9 Biuletynu P. T. K wychodzi z pewnem opóźnieniem wskutek przepracowania i niedomagań redaktora. O ile warunki pozwolą, N-ry następne będą się ukazywały wcześniej, w myśl życzeń Zarządów Oddziałów.

KOMUNIKATY ZARZĄDU GŁÓWNEGO P .T. K.

Zarząd Główny P. T. K wznawia swe czynności w drugiej połowie września. Czynności przewidziane w najbliższym czasie obejmują: (1) przeniesienie siedziby Zarządu Głównego, Oddziału Warszawskiego i Redakcji »Słownika« do nowego lokalu, (2) podjęcie narad i rozplanowanie czynności Połączeniowej Komisji Porozumiewawczej Polsk. Tow. Tatrzańskiego i Polsk. Tow. Krajoznawczego, (3) legalizacja nowego statutu P. T. K., przystosowanie w związku z tem projektów regulaminów dla wszystkich jednostek organizacyjnych, przewidzianych przez nowy statut, (4) ustalenie programu prac organizacyjnych i merytorycznych na lata 1934/34 — między innemi przewidywanego w r. 1935: II Ogólnopolskiego Kongresu Krajoznawczego, poświęconego zagadnieniom: krajoznawstwa, regjonalizmu i turystyki.

Sprawozdania z działalności Oddziałów. Z pośród podanych 29 Oddziałów, które nie nadesłały sprawozdań z działalności w r. 1933 (patrz str. 11 »Biuletynu P. T. K.« Nr. 6/7 z r. b.), uiściły się z obowiązku organizacyjnego Oddziały: (1) Częstochowski (29 czł.), (2) Krzemieniecki (26 czł.), (3) Rembertowski (47 czł.), (4) Wołkowyski (43 czł.).

Ulgowe bilety turystyczne dla członków P. T. K. Okólnikiem z dn. 2 sierpnia r. b. powiadomił Zarząd Główny wszystkie Zarządy Oddziałów o przyznanych pismem Ministerstwa Komunikacji z dn. 31.VII b. r. (Nr HC.VI.447) członkom P. T. K. prawach korzystania z ulgowych biletów turystycznych 1.000 i 2.500 klm. z ważnością (narazie) od 1.VIII—31.X b. r. Z biletów tych mogą korzystać tylko członkowie, którzy przyjęci zostali do Towarzystwa w sposób ściśle przewidziany statutem, posiadają normalnie obowiązującą w P. T. K. legitymację (zieloną) oraz opłacili składkę członkowską do końca roku bieżącego, co winno być uwidocznione na legitymacji. W związku z wydanemi przepisami przez Ministerstwo Komunikacji, (które otrzymały wszystkie Zarządy Oddziałów), Zarząd Główny zwraca uwagę, że: (1) stosownie do końcowej uwagi przepisów, stemplowanie obecnie legitymacyj przez DOKP. nie jest potrzebne, (2) chcąc nabyć bilet turystyczny, należy w odpowiedniej kasie kolejowej okazać legitymację P. T. K. z opłaconą składką i wypełnić zamówienie na druczku (jak dla biletów okresowych), nabywając go w danej kasie za 10 gr., (3) wykaz stacyj dawniej obowiązujących — uległ pewnym modyfikacjom, (4) legitymacje i nalepki P. T. K., uprawniające do korzystania z biletów ulgowych, zostały dostarczone tylko tym Oddziałom, które uregulowały opłaty z § 13 statutu.

Stosunki P. T. K. z zagranicą. W ciągu ostatnich miesięcy nawiązany został bliższy kontakt P. T. K. z organizacjami pokrewnemi zagranicą, jak: (1) Touring Club de France, (2) Touring Club Italiano, (3) Touring Club de Belgique (za pośrednictwem naszego członka-korespondenta). Członek-korespondent P. T. K. w Argentynie, uczestnik II Zjazdu Polaków Zagranicą, p. Stanisław Kowalewski, przywiózł nam pismo Touring Club Argentino (Buenos Aires, Calle Tainari 16), serdecznie witające nawiązaną łączność kulturalno - turystyczną z P. T. K.

Oddziały nieprenumerujące »Ziemi«. Następujące Zarządy Oddziałów nie prenumerują ani jednego egz. »Ziemi«: Baranowicze, Bielsk Podl., Chełm Lub., Chełmno, Chełmża, Chojnice, Dubno, Jędrzejów, Kalisz, Kartuzy, Kazimierz Dolny, Kostopol, Kowel, Krzemieniec, Miechów, Myślenice, Ostróg n./Horyniem, Pelplin, Przeworsk, Rawa Ruska, Rembertów, Równe, Sambor, Skarżysko, Słonim, Suwałki, Świętochłowice, Tomaszów Lub., Tuchola, Wejherowo, Włodzimierz Woł., Ogółem 31 Oddziałów.

Oddziały zalegające ze spłatą należności za »Ziemię« (1930—1933). Następujące należności za »Ziemię« obciążają r-ki Oddziałów: (1) Brodnica: zł. 4, (2) Bydgoszcz: zł. 405, (3) Gdynia: zł. 81, (4) Grudziądz: zł. 186, (5) Lublin: zł. 13, (6) Łuck: zł. 11, (7) Nowogród Łomż.: zł. 31, (8) Olkusz: zł. 13, (9) Pabjanice: zł. 11, (10) Piaski Lub.: zł. 13, (11) Piotrków Tryb.: zł. 255, (12) Pińsk: zł. 43, (13) Radom: zł. 63, (14) Sandomierz: zł. 663, (15) Sieradz: zł. 43.50, (16) Stanisławów: zł. 13, (17) Święciany: zł. 81, (18) Wilno: zł. 775, (19) Włocławek: zł. 820, (20) Wołkowysk: zł. 11, (21) Żnin: zł. 43.50, (22) Żółkiew: zł. 13. Ogółem zaległości Oddziałów za prenumeratę »Ziemi« wynoszą: zł. 3592.

Urząd Wojewódzki Nowogródzki zorganizował na terenie województwa stacje turystyczno-propagandowe przy Zarządach miast w Baranowiczach, Nieświeżu i Stołpcach, które udzielają wszelkich informacyj turystycznych, jak również pomocy i opieki turystom indywidualnym, oraz wycieczkom przybywającym do wyżej wymienionych miast.

Wydział Turystyki Ministerstwa Komunikacji wydał szereg ozdobnych turystycznych wydawnictw propagandowych w językach obcych. Ostatnio ukazały się: w opracowaniu dra M. Orłowicza »La Pologne, pays de tourisme«. V. 1934 oraz kwartalnik: »Turysta w Polsce« w językach: polskim, francuskim, angielskim i niemieckim pod redakcją B. T. Lepeckiego. Nakładem »Orbisu« ukazał się przewodnik informacyjno-propagandowy p. t.: »Polen ladet Sie ein«. W. 1934.

DZIAŁALNOŚĆ MUZEÓW P. T. K.

Reorganizacja P. T K. w Kielcach. W jesieni ub. roku upłynęło 25 lat od chwili założenia muzeum P. T. K. w Kielcach.

Jak wiadomo, organizatorem i kustoszem Muzeum Kieleckiego był zmarły we wrześniu ub. roku w 90 r. życia ś. p. Tadeusz Włoszek, członek honorowy P. T. K.

Po jego śmierci Zarząd Oddziału Kieleckiego P. T. K. po porozumieniu się z Komisją Muzealną w osobie p. dr. J. Przeworskiej przystąpił do reorganizacji muzeum.

Po odnowieniu lokalu muzeum i przyłączeniu doń dwóch pokoi, zajmowanych dotychczas przez kustosza, zbiory rozmieszczono w następującym porządku:

pierwszą salę przeznaczono na sztukę ludową regjonu świętokrzyskiego i propagandę turystyki. W drugiej sali umieszczono zbiory historyczne, w trzeciej — archeologiczne. Czwarty pokój przeznaczono na bibljotekę — wreszcie w piątym umieszczono zbiory ornitologiczne.

Obecnie Zarząd Oddziału zamówił szafę na pomieszczenie części ptactwa, tak bardzo ściśniętego w dotychczas posiadanych gablotach. Nabyto także dużą szafę do bibljoteki.

Palącą sprawą jest również nabycie gablot na zbiory geologiczne, których większa część mieści się w pakach w magazynie.

K i e r o w n i c t w o muzeum Zarząd Oddziału powierzył p. Sylwestrowi Kowalczewskiemu.

Muzeum w o k r e s i e z i m o w y m jest czynne w niedziele od godz. 10-tej do 14-tej — zaś dla wycieczek szkolnych i w dnie powszednie wedle umowy.

Zaznaczyć należy, że ostatnio Zarząd Oddziału rozpisał a n k i e t ę do zamożniejszych osób w mieście z prośbą o poparcie materjalne Oddziału i zapisywanie się na członków P. T. K.

Należy oczekiwać, że niebawem zaczną napływać liczne zgłoszenia, co dopomoże Zarządowi Oddz. do ostatecznego urządzenia muzeum, tej tak ważnej dla Kielc i regjonu placówki.

Z ŻYCIA OKRĘGÓW I ODDZIAŁÓW P. T. K.

Brasław. W dn. 24.IV b. r. odbyło się Walne Zgromadzenie Oddziału. Podjęto przy czynnej pomocy i współdziałaniu p. Starosty Brasławskiego akcję, zmierzającą do reorganizacji i ożywienia pracy w Oddziale. Na Prezesa Oddziału wybrano dra Zygmunta Kołosowskiego, na członków Zarządu p.p.: St. Dymkównę, B. Marczewskiego, A. Klekowicza, W. Zacharewicza, B. Zaleskiego, O. Tarasiewicza. Do Komisji Rewizyjnej wybrano p.p.: insp. P. Pialuchę, A. Sieragowskiego i A. Warzechę. Korespondencję kierować należy pod adresem prezesa, p. dra Z. Kołosowskiego, Brasław, woj. Wileńskie, Szpital Sejmikowy.

Bydgoszcz. Z dniem 15.VII b.r. Sekretarjat Oddziału został przeniesiony do budynku przy ul. Libelta Nr 5, parter (w lokalu Miejskiego Wydziału Wychowania Fizycznego), dokąd należy wszelką korespondencję kierować.

Chełmno. W czerwcu b. r. Zarząd Oddziału przyjmował wycieczkę Państwowego Internatu dla Studentów Teologji Prawosławnej Uniw. Warsz. Gościnność i sprawność organizacyjna naszego Oddziału spotkała się z uznaniem w postaci pisma, jakie Zarząd otrzymał, dat. 31.VI.34:

»Do Oddziału Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Chełmnie Pom. Imieniem własnem oraz wszystkich uczestników wycieczki Państwowego Internatu dla Studentów Teologji Prawosławnej U. W., zasyłam najserdeczniejsze podziękowanie za gościnność i uprzejmość. której doznaliśmy w czasie pobytu dnia 3 czerwca 1934. Byliśmy prawdziwie wzruszeni dowodami życzliwości i staropolskiej gościnności, jakiej zaznaliśmy w prastarym grodzie Chełmnie! Chwile, przeżyte w Chełmnie, należą do najlepszych wspomnień z całej wycieczki i pozostaną na zawsze w naszej pamięci. Prosimy Szanowne Towarzystwo Krajoznawcze o podanie wyrazów naszego podziękowania do wiadomości wszystkim tym, którzy przyczynili się do upamiętnienia tego pięknego dnia! Łączę wyrazy wysokiego szacunku (—) Dr. Zygmunt Zagórowski, Ministerjalny Wizytator Szkół oraz Delegat Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego do spraw Państw. Internatu dla Studentów Teologji Prawosławnej Uniwersytetu Warszawskiego«.

Częstochowa. Oddział liczy 29 członków. Ostatnio podjęto starania o otwarcie »Orbisu« w Częstochowie, wzięto udział w przyjęciu wycieczki Polaków z Niemiec, zorganizowano zbiory w muzeum w Parku Staszica.

Dąbrowa Górnicza. W dn. 10.VI b. r. powołany został na nowo do życia Oddział Zagłębia Dąbrowskiego P. T. K. z siedzibą w Dąbrowie Górniczej, dzięki inicjatywie i energji p. Fr. Bąbczyńskiego. Żebranie organizacyjne odbyło się w sali Lektorjum Miejskiego im. Leona Nowaka w Dąbrowie Górniczej, na które przybyło kilkadziesiąt osób. Po zagajeniu przez p. Fr. Bąbczyńskiego, zebranie powołało na przewodniczącego p. A. Knapika, a na sekretarza p. L. Balcerowskiego. Skolei p. dr. A. Piwowar wygłosił odczyt na temat: »Znaczenie i cele Polsk. Tow. Krajoznawczego dla Zagłębia Dąbrowskiego«. P.p.: dr. A. Piwowar i prof. Sochacki z Będzina podjęli się przeprowadzić kilkanaście wycieczek, od ruin Zamku Będzińskiego poczynając, Muzeum Geologicznego Państwowej Szkoły Górniczej w Dąbrowie i dalej, w miarę wzrostu członków P. T. K. i rozwoju Oddziału.

Zarząd Oddziału wybrano w następującym składzie: p. Franciszek Bąbczyński — prezes, prof. A. Sochacki — I viceprezes, p. Wł. Woliński — II viceprezes, p. W. Głuchowska — sekretarz, p. Zygm. Jackowski — skarbnik, p. W. Baranowski — kierownik Koła Turyst. Narciarskiej. Zapisy na członków przyjmują p.p.: Z. Jackowski — skarbnik, w Dąbrowie Górniczej, ul. 1 Maja 6; p. Wł. Woliński — viceprezes, Sosnowiec, Biuro Tow. Sosnowieckiego; p. prof. A. Sochacki — viceprezes, Będzin, Gimnazjum Męskie. Adres dla listów: Polskie Tow. Krajoznawcze, Oddział Zagłębia Dąbrowskiego — Dąbrowa Górnicza, skrz. poczt. 97. Prezes, p. Fr. Bąbczyński.

Gniezno. Oddział buduje schronisko na wyspie Lednicy. Budowa będzie samowystarczalna i bez kosztów powiększy majątek P. T. K. Rzucona została inicjatywa stworzenia w Gnieźnie Muzeum Piastowskiego.

Łódź. W ciągu II kwartału b. r. odbyły się następujące wycieczki:
(1) dn. 15.IV do nowocześnie urządzonej gazowni miejskiej, osób 47, oprowadzali naczelnik Wydziału Przedsiębiorstw Miejskich, inż. J. Brzozowski, i dyr. gazowni, inż. Gundlach;
(2) dn. 22.IV do 4 szkół powsz. miejskich, org. i prowadził inż. J. Brzozowski, osób 7;
(3) dn. 6.V zwiedzono urządzenia kanalizacyjne i stację oczyszczania ścieków w Lublinku pod kierunkiem inż. T. Filipowicza, osób 43, org. inż. J. Brzozowski;
(4) dn. 13.V wycieczka przyrodnicza: Aleksandrów — Wierzbno — Rąbień, prow. p. S. Gontarska, uczestników 20;
(5) w dn. 19—22 maja 22 uczestników wzięło udział w reprezentacyjnej wycieczce P. T. K. na Śląsk Cieszyński;
(6) dn. 3.VI — lasy łućmierskie, osób 29, prow. inż. A. Nalepiński;
(7) dn. 10.VI — Skierniewice (pracownie i ogrody doświadczalne Wyższ. Szk. Gosp. Wiejsk., wystawa regjonalna), osób 15, prow. dr. K. Strawiński;
(8) dn. 28.VI wycieczka specjalnym pociągiem do fabryki sztucznego jedwabiu w Tomaszowie i do Spały wspólnie z 200 uczestnikami słowiańsk. zjazdu gazowników i wodociągów. Prowadzi inż. J. Brzozowski, osób 4.
Oddział uczestniczy w pracach Obyw. Komitetu Ratowania Archikolegjaty w Tumie p. Łęczycą (najlepiej zachowany zabytek stylu romańsk.) i zorganizował z ramienia Komitetu kurs dla przewodników projektowanych masowych wycieczek do Tumu, którego wysłuchało 40 osób.

Łuck. Posiedzenia. W drugim kwartale 1934 r. odbyto 8 posiedzeń, z tego: jedno Walne Doroczne Zebranie członków Oddziału, 4 posiedzenia Zarządu i 3 posiedzenia sekcyj.

Skład Zarządu. Na Walnem Zebraniu 28 kwietnia został wybrany Zarząd w następującym składzie:

Prezydjum: 1. Prezes inż. Wacław Gordziałkowski — Naczelnik Wydziału Komunikacyjno - Budowlanego Woł. Urzędu Woj.; 2. Wiceprezes Jan Leszczyński — adwokat; 3. Sekretarz Józef Romanowski—referent turystyki U. W.; 4. Skarbnik dr. Feliks Wadowski — Dyrektor Centralnej Kasy Spółek Rolniczych, Oddział w Łucku; 5. Bednarski Alfons — Prezydent m. Łucka; 6. Dr. Dutkiewicz Józef — konserwator U. W.; 7. Godlewski Mikołaj — Wicewojewoda Wołyński; 8. Dr. Jaworczak Aleksander — prof. Gimnazjum Państw.; 9. Dr. Jakszewicz Franciszek— Inspektor Zdrowia U. W.; 10. Inż. Kokesz Franciszek — architekt; 11. Krajewski Henryk — Kierownik Oddziału Urządzeń Rolnych U. W.; 12. Laskowski Jan — Dyrektor Gimnazjum Państwowego; 13. Dr. Macko Stefan — prof. Gimnazjum Państwowego; 14. Suszyński Jan; 15. Titow Konstanty — Naczelnik Wydziału Opieki, Pracy i Zdrowia U. W.

Komisja Rewizyjna. Członkowie: 1. Baczyński Stanisław — Dyrektor Banku Polskiego; 2. Babicki Antoni — buchalter P. B. R.; 3. Domanus Henryk — Dyrektor B. G. K.
Zastępcy: 1. Klimko Aleksander — przemysłowiec; 2. Jackiewicz Stanisław — urzędnik U. W.

Sekcje. Dla ułatwienia prac Zarządu zostały wyłonione następujące sekcje:

Ochrony przyrody	— przewodn.	dr. Stefan Macko
„ swojszczyzny	„	dr. Alek. Jaworczak
sportowa	„	dr. Franc. Jakszewicz
propagandowo-imprezowa	„	dr. Józef Dutkiewicz
turystyczno-krajoznawcza	„	dr. Feliks Wadowski.

Zadaniem poszczególnych sekcyj będzie rozwinięcie właściwej i należytej akcji w zakresie swego działu.

Wycieczki. W okresie sprawozdawczym odbyły się dwie wycieczki: 8 kwietnia po Łucku, w której wzięło udział 40 osób i 29 kwietnia do Ostrożca i Jałowicz, w której uczestniczyło 10 osób. Ponieważ dotychczasowy system organizacji wycieczek nie daje należytych wyników, skutkiem czego większość organizowanych wycieczek, z racji małej frekwencji, nie dochodzi do skutku, Zarząd Oddziału na ostatniem posiedzeniu zalecił sekcji turystyczno-krajoznawczej zastanowienie się nad sprawą organizacji campingowych wycieczek i wycieczek-majówek, jak też dalszych tanich wycieczek poza granice województwa, których głównem zadaniem byłoby zapewnienie uczestnikom należytego wypoczynku. Następnie proszono sekcję turystyczną o opracowanie dla członków i szerszego ogółu społeczeństwa ankiety w sprawie organizacji wycieczek, a to celem zaznajomienia się z opinją społeczeństwa w sprawie organizacji wycieczek, któraby mogła być wyzyskana przy układaniu programu wycieczek na przyszłość.

Kursy. W okresie sprawozdawczym odbył się kurs dla przewodników po Łucku i okolicach, który prowadził członek Zarządu, p. Jan Suszyński. Kurs był zorganizowany dla harcerzy, przesłuchało go około 15 harcerzy.

Propaganda. Oddano do druku i uskuteczniono korektę broszurki propagandowej: »Zwiedzajcie Wołyń«, opracowanej przez p. d-ra Józefa Dutkiewicza, która zostanie rozesłana po terenie całego Państwa; nakład 10.000 egzemplarzy. Przesłano Ministerstwu Komunikacji ze zbiorów Oddziału 200 odbitek fotograficznych (20 odmian po 10 sztuk każda) celem wykorzystania dla propagandy Wołynia. Uzyskano dla umieszczenia w prasie trzy artykuły propagandowe o Wołyniu.

Szlaki turystyczne. Przystąpiono do wytyczenia następujących szlaków turystycznych: w pow. Łuckim — st. Czartorysk — Polska Góra (miejsce pamiętnych walk stoczonych przez legjony w okresie Wielkiej Wojny), w pow. Kostopolskim — Równe, Ujście, Pola Azaljowe, Hubków: droga do wąwozów nadhoryjskich między Bilczami a Zwiżdżem; w pow. Krzemienieckim — droga z miasta do »Dziewiczych Skał«, szlak na górę Kr. Bony, droga z miasta do tak zwanej »Szwajcarji Słowackiego«; w pow. Włodzimierskim — z Włodzimierza do Niskienicz, miejsca grobowca Wojewody Kisiela; w pow. Zdołbunowskim — z Ostroga do Międzyrzecza, Szumska, Luczyna i Nowomalina, oraz tablice orjentacyjne w samym Ostrogu. W najbliższej przyszłości sekcja sportowa przystąpi do prac, związanych z wytyczeniem szlaków wodnych (rzeki: Styr, Horyń, Turja i Stochód) i organizacji schronisk dla kajakowców.

Zjazdy. Oddział Łucki P. T. K. wziął udział w dwóch Zjazdach Delegatów P. T. K. w Warszawie: dnia 29 kwietnia i 3 czerwca 1934 r. Uchwałą Zjazdu Delegatów P.T.K., odbytego 3 czerwca, do Zarządu Głównego P.T.K. wszedł, jako członek, prezes Okręgu Wołyńskiego P. T. K., inż. Wacław Gordziałkowski.

Członkowie. Liczebność członków Oddziału Łuckiego P. T. K. w/g stanu na dzień 30 czerwca 1934 r. wynosiła 151 osób. W okresie sprawozdawczym ubyło 15 członków, przybyło 5 członków. W porównaniu ze stanem z końca I kwartału (31 marca 1934 r.), stan ilościwy członków zmniejszył się o 10 osób.

Ogólna działalność. W okresie sprawozdawczym załatwiono ogółem 100 spraw, z których ważniejsze dotyczyły następujących kwestyj: przywrócenia dla członków P. T. K. indywidualnych zniżek turystycznych przy przejazdach kolejami państwowemi. Wniosek w tej sprawie został zgłoszony przez delegata Okręgu Wołyńskiego P. T. K. na posiedzenie Wojewódzkiej Komisji Turystycznej, odbytem 16 maja 1934 r., na którem zgłoszono ponadto jeszcze następujące wnioski: do Władz Kolejowych o wprowadzenie w przyszłości na linji Łuck — Stojanów — Lwów dwóch par pociągów z Łucka do Lwowa i z powrotem, a nie, jak dotychczas, 1½ (dwóch z Łucka do Lwowa i jednego ze Lwowa do Łucka), przydzielenie dla Łucka jednego stałego wagonu motorowego dla umożliwienia organizacji przedświątecznych i świątecznych wycieczek na odcinkach Łuck — Krzemienc, Łuck — Luboml (dla wycieczek nad jezioro Switiaź), Łuck — Kostopol — Janowa Dolina i udogodnienia miesjcowego połączenia w okresie letnim między Łuckiem a Kiwercami.

Poczyniono kroki w kierunku uzyskania z majątku bar. Szteingla w pow. Rówieńskim kilku krzaków wisienki stepowej dla posadzenia, jako rzadkości przyrodniczej, w nowozałożonym parku miejskim.

Pionki. Staraniem Zarządu Oddziału w dniu 22 maja 1934 r. zostały ukończone prace nad wytyczeniem szlaku turystycznego od stacji kolejowej Garbatka do wsi Czarnolas.

Długość szlaku wynosi około 9 klm. Został on przeprowadzony wzdłuż najkrótszej i najliczniej przez wycieczki i pojedyńczych turystów uczęszczanej drogi. Szlak ten jest oznaczony barwami: białą-niebieską-białą. Punktem wyjściowym jest dworzec kolejowy w Garbatce; po przejściu przez przejazd kolejowy szlak prowadzi w kierunku południowo-wschodnim przez Garbatkę-letnisko, wieś Garbatkę do wsi Gródek, gdzie znajduje się kościół z XVII wieku i cmentarz poległych w czasie Wojny Światowej. Z Gródka droga prowadzi do Czarnolasu.

Wycieczki, przyjeżdżające do Czarnolasu, winny kierować się do ogrodnika, mieszkającego w majątku Czarnolas, który oprowadza i udziela wyjaśnień. Zwiedzić należy kapliczkę, w której znajduje się fotel Jana Kochanowskiego i wrota żelazne z dawnego dworu. Na uwagę zasługuje park, bardzo ładnie utrzymany. W jednej alei jest ustawione popiersie Kochanowskiego i kamień, na którym podobno poeta pisał treny.

Czas, potrzebny do zwiedzenia parku, wynosi około 1 godziny. Czas marszu od stacji Garbatka około 2 godzin. Wzdłuż szlaku można jechać rowerem lub furmanką.

Przed dworcem w Garbatce powieszono tablicę informacyjną o wytyczonym szlaku turystycznym.

Płock. Oddział Płocki P. T. K., dążąc do rozbudzenia zainteresowania naszem miastem i uzyskania artystycznego materjału propagandowego, ogłasza konkurs na zdjęcia fotograficzne widoków miasta Płocka i najbliższych okolic. Dla najlepszych prac pod względem ujęcia tematu, jak też wykonania, Zarząd Oddz. Płockiego P. T. K. przeznacza 3 nagrody:

I-sza nagroda zł. 40. II-ga nagroda zł. 25. III-cia nagroda zł. 15. Nagrodzone prace stają się własnością Towarzystwa, któremu przysługiwać będzie prawo nieograniczonej reprodukcji. Nadto przysługiwać będzie T-wu prawo użycia wszystkich nadesłanych prac dla urządzenia wystawy.

Technika wykonania dowolna; pierwszeństwo przysługiwać będzie pracom, wykonanym na materjale wyrobu krajowego. Nadsyłane prace, formatu conajmniej 9 × 12, winny być nalepione na kartonie. Termin nadsyłania prac upływa z dniem 30 września 1934 r. Nazwisko stającego do konkursu należy podać w osobnej kopercie, zaopatrzonej w takie samo godło, co i koperta z pracą. Prace należy nadsyłać pod adresem sekretarza T-wa, p. Michała Jachnisa, Płock, Piekarska 5. Nadesłane prace oceni specjalny Sąd Konkursowy, którego skład zostanie podany do publicznej wiadomości.

Poznań. Żywot naszego Oddziału ujawniał się wyraźnie w każdą sobotę i niedzielę. Dzienniki i radjo, które ma w swym programie stały copiątkowy »Weekend«, zapowiadają nasze imprezy na koniec tygodnia. Ostatnio wprowadziliśmy ogłoszenia afiszowe. Żywa, zielona, »krajoznawcza« barwa afisza, stały jego odmienny od innych ogłoszeń format i bijąca w oczy wielka trójca liter P. — T. — K. wrażają się w pamięć, kuszą, sprowadzają ludzi, wytwarzają w nich nałogi. Niektórzy nawet wpisują się, choć nie wabimy ich »legitymacją kolejową«. Propagandę naszą wzmoże jeszcze tablica ogłoszeniowa, umieszczona w najruchliwszem miejscu na pl. Wolności, gdzie za szkłem będziemy umieszczali nasze ogłoszenia, komunikaty dla członków, a także biuletyn Towarzystwa z zakreślonemi ciekawemi artykułami.

Odczyty, które urządzamy stale z Pol. Tow. Tatrzańskiem, mają wystarczającą frekwencję w porównaniu z innemi odczytami. Średnio przychodzi około 80 osób, w tem dość młodzieży szkolnej, należącej do Kół Krajoznawczych. Wycieczki lutowe miały frekwencję dobrą. Zwiedzało Zamek 120 osób, Teatr Wielki 200, zaułki Starego Poznania 82, w warsztatach kolejowych było 180 osób, a na wycieczce marcowej — do Ławicy wybrało się (mimo, że deszczyk prószył i pieszo razem poza miasto trzeba było ujść siedem kilometrów) 220 narodu. Zwiedziliśmy tam lotnisko i wysłuchali doskonałego wykładu o lotnictwie majora Frisera; wykład ilustrowany był przezroczami.

W wycieczkach naszych spotykają się młodzi i starzy, ludzie z wykształceniem uniwersyteckiem jednako są zainteresowani naszą przeszłością i rytmem współczesnej pracy, jak i pracownicy fizyczni — zawiązuje się między jednymi a drugimi rozmowa szczera, z której jedni i drudzy są radzi i korzyść odnoszą. W tak dużej liczbie uczestników wycieczek przeważają goście, którzy chętnie płacą 20-groszową »karę« za to, że nie są członkami naszego Towarzystwa. Bezpłatnie przyjmujemy młodzież Kół Krajoznawczych, gdy się legitymują przynależnością

do Koła, lub gdy przychodzą w grupie z Opiekunem. Współżycie z Kołami Młodzieży — mimo, że są pewne niezrozumiałe trudności organizacyjne — poszerza się. W przygotowanem przez nas Święcie Wiosny wzięło udział Koło Gimnazjum im. Gen. Zamoyskiego. Członkinie tego Koła udramatyzowały Topienie Marzanny i Nowe Latko. Tyle z okresu poprzedzającego właściwy nasz sezon. Mamy nadzieję, że ruch krajoznawczy Poznania wzmoże się — nawet bez łask, z których zresztą korzystali nie krajoznawcy, lecz... »klubowi turyści«.

Oddział Poznański P. T. K. odbył dnia 10 marca 1934 r. swe doroczne Walne Zgromadzenie w sali Śniadeckich Collegium Medicum, uprzejmie udzielonej przez Rektorat Uniwersytetu Poznańskiego.

Zagaił zebranie Prezes Oddziału, b. Wojewoda St. Moskalewski, witając wszystkich obecnych i zapraszając na Przewodniczącego p. prof. K. Steckiego, a na protokulanta p. Lisieckiego.

Po zatwierdzeniu porządku obrad, Prezes p. St. Moskalewski zdał szczegółowe sprawozdanie z działalności Oddziału w 1933 r., podając do wiadomości zebranych, że w roku sprawozdawczym:

(1) Oddział Poznański posiadał 527 członków, czyli o 191 więcej, niż w 1932 r.

(2) Urządzono 38 wycieczek, z których: po Poznaniu 9 (285 osób), po Wielkopolsce 26 (1133 osoby) i poza granice Wielkopolski 3 (z udziałem 458 osób); prócz tego przyjęto wycieczek obcych (krajowych i zagranicznych) 18 z udziałem 2147 osób.

(3) Zorganizowano w sezonie jesienno-zimowym 6 odczytów z udziałem 405 osób; prelegentami byli: p.p. prof. Kilarski, prof. Remer, prof. Kulwieć, konserwator dr. Dalbor i red. Poszwiński.

(4) Przez radjo poznańskie prof. Kilarski i p. Jaśkowiak wygłosili 42 referaty.

(5) Bibljoteka posiada 584 tomów różnych wydawnictw i map.

(6) W schronisku w Pucku, stanowiącym własność Oddziału Poznańskiego, gościło 704 osoby, czyli o 267 osób więcej, niż w 1932 r.

(7) Utrzymywano harmonijny stosunek z autonomicznem Kołem Opiekunów Kół Krajoznawczych Młodzieży.

(8) Zapewniono stałe zainteresowanie się sprawami Towarzystwa przez Poznańską Dyrekcję Kolei Państwowych, która urządzała, w porozumieniu z Oddziałem P. T. K., turystyczne pociągi popularne.

(9) Korzystano z życzliwego poparcia prasy poznańskiej i prowincjonalnej oraz Dyrekcji Radja Poznańskiego, dzięki czemu propaganda P. T. K. była wszechstronną.

Wreszcie z inicjatywy Oddziału Poznańskiego utworzono Wielkopolski Okręg P. T. K., jednoczący działające w Poznańskiem Oddziały: Bydgoszcz, Gniezno, Inowrocław, Leszno, Ostrów, Poznań, Szamotuły, Wronki, Żnin.

Na Zjeździe Delegatów w grudniu 1933 r. wybrano do Zarządu Okręgu: p.p. St. Moskalewskiego (prezes), prof. St. Pawłowskiego (wiceprezes), dyr. M. Krzyżankiewicza (skarbnik) oraz J. Mendyka ze Żnina.

Następnie prof. J. Kilarski wygłosił zajmujący referat o wycieczkach i odczytach, urządzanych przez Oddział, jak również podał program prac na 1934 r. Skarbnik Oddziału, dyr. Krzyżankiewicz, odczytał sprawozdanie finansowe, z którego wynika, że dochody wynosiły 9.801 zł. 69 grr. i rozchody 9.231 zł. 10 gr.

Na wniosek Komisji Rewizyjnej, udzielono Zarządowi absolutorjum. Wybrano do Zarządu ponownie p.p. St. Moskalewskiego i Smoluchowskiego oraz nowego członka, p. Wł. Mrózka.

Wobec rezygnacji p. St. Moskalewskiego, który został Prezesem Okręgu Wielkopolskiego P. T. K., zebranie wyraziło mu uznanie i podziękowanie za 3-letnią pracę na stanowisku Prezesa Oddziału.

Na Prezesa Zarządu Oddziału wybrano p. dyr. M. Krzyżankiewicza i na wice-prezesa dyr. J. Kilarskiego oraz ustalono na 1934 r. następujący skład Zarządu: p.p. Krzyżankiewicz, Kilarski, Moskalewski, Smoluchowski, Pawłowski, Zalewski, Zapłacki, Jabłkowski, Mrózek. Do Komisji Rewizyjnej wybrano p.p.: dyr. dr. Ziołeckiego, Kozickiego i Lisieckiego. Przewodnicząca Koła Opiekunów, p. dr. Swinarska, wygłosiła wielce interesujący referat o stale zwiększającej się ilości Kół Krajoznawczych Młodzieży oraz ich intensywnej działalności.

Po uchwaleniu wniosków Zarządu, tyczących wysokości składek na 1934 r., które ustalono na 6 zł., oraz dezyderatów pod adresem Ministerstwa Komunikacji w sprawie ulg indywidualnych i zwiększenia w Wielkopolsce t. zw. turystycznych stacyj dojazdowych, Przewodniczący zebrania, p. prof. dr. K. Stecki, zamknął posiedzenie, życząc Zarządowi owocnych wyników pracy w 1934 r.

W dniu 25 lutego 1934 r. toczyły się obrady Walnego Zjazdu Opiekunów Kół Krajoznawczych Młodzieży w Poznaniu. Zagajając zebranie, p. dr. Swinarska podkreśliła pożyteczność pracy krajoznawczej oraz uznanie, jakiem się cieszy u władz szkolnych. Na przewodniczącego Walnego Zebrania wybrano Prezesa Tow. Krajozn., p. Woj. Moskalewskiego, a na sekretarzy p.p. Wyszyńską i Moskałę. Pani dr. Czekańska podkreśliła w swym referacie wartość wycieczek szkolnych, jako uzupełnienia nauki szkolnej, a p. wiz. Godecki podzielił się z zebranymi swemi wspomnieniami z pobytu na Wileńszczyznie. Następnie w omawianiu programu dalszej pracy poruszono sprawę wycieczki młodzieży do Wilna, którą Koło organizuje we wrześniu b. r. Postanowiono urządzać obozy i kursy wakacyjne krajoznawcze dla nauczycieli szkół powszechnych i średnich, oraz poruszono kwestję przygotowania eksponatów na wystawę krajoznawczą we Lwowie.

Wreszcie przystąpiono do wyborów nowego Zarządu, w skład którego wszli p.p.: dr. Świnarska, dr. Hoppówna, dr. Czekańska, dr. Wład, dyr. Tarnawski, dyr. Ziemska, prof. Hanyż-Surmianka. Do Komisji Rewizyjnej wybrano p.p: Wyszyńską i Moskałę.

Radom. Walne Zgromadzenie Oddziału odbyło się w dn. 27.IV b. r. pod przewodnictwem dyr. K. Jastrzębskiego. Sprawozdanie z działalności Oddziału za czas: 19.XI 32 — 27.IV 34 złożył p. inż. A. Cinno. W imieniu Komisji Rewizyjnej sprawozdanie przedstawił p. inż. J. Paszkowski, poczem Zgromadzenie udzieliło Zarządowi absolutorjum i zatwierdziło preliminarz budżetowy na rok 1934/35 w sumie 1700 zł. Do Zarządu Oddziału zostali wybrani p.p.: starosta Skibicki, komisarz m. Radomia A. Pietrusiewicz, insp. szk. T. Chlewski, inż. A. Barczewski, prezes Oddz. Pow. Z. N. P., Zelga, K. Marx, Wł. Tyll, kier. Wydz. Ośw. S. Dziubak, inż. Siczyński,

St. Nowak, inż. Z. Lachmajer, maj. Światłowski, St. Gawroński, ks. Cibor i dawni członkowie Zarządu p.p.: inż. K. Ołdakowski, inż. A. Pinno, St. Sznuro, J. Jarzyńska, J. Gumiński, J. Sosnowska, St. Neuman i inż. J. Paszkowski. Do Komisji Rewizyjnej wybrano p.p.: H. Gliszczyńską, inż. K. Ettingera i sędziego E. Suchańskiego.

Walne Zgromadzenie wyraziło podziękowanie Komisarzowi Tymczasowemu Zarządu m. Radomia, p. Pietrusiewiczowi, za ofiarowanie lokalu na Muzeum P.T.K. przy ul. Grodzkiej, zamianowało ks. kan. Jana Wiśniewskiego, założyciela Muzeum P. T. K. — dożywotnim jego członkiem. O proponowanem na 18.V Walnem Zgromadzeniu Oddziału — Zarząd Główny nie posiada wiadomości.

Skierniewice W dniu 10.VI b. r odbyło się otwarcie Wystawy Regjonalnej, zorganizowanej przez Zarząd Oddziału w gmachu Szkoły Handlowej Koła P. M. S. Wystawa objęła: zabytki kościelne, eksponaty samorządu powiatowego, S. G. G. W., huty, browaru i t. p.

Sochaczew. Oddział przystąpił w czerwcu r. b. do znakowania szlaku turystycznego, t. zw. »Szlaku Jagiełły«, od Kozłowa Biskupiego do Śladowa nad Wisłą, nawprost Czerwińska, w miejscu koncentracji wojsk oraz przeprawy przez Wisłę Króla Jagiełły w r. 1410. W związku z powyższem prace w terenie są już w toku. Z inicjatywy Oddziału, przy poparciu starosty pow. Sochaczewskiego, zawiązał się Powiatowy Komitet Uroczystości Jagiellońskich i w 500-letnią rocznicę śmierci Jagiełły projektuje się obchód w miejscu przeprawy przez Wisłę, celem spopularyzowania wśród szerszych mas największego w dziejach Polski zwycięstwa, w 525 rocznicę Grunwaldu, w roku przyszłym. W roku przyszłym zamierza Oddział postawić widomy znak w postaci kapliczki, kopca, bądź pomnika.

Ponieważ »Szlak Jagielloński« zbiega się ze szlakiem turystycznym P. T. K.: Czerwińsk — Błonie, zachodzi konieczność pewnej korekty oraz ujednostajnienia poglądów co do miejsca projektowanego w Puszczy Kampinoskiej na schronisko P.T.K. Na schronisko to w Wilczu Śladowskim uzyskał Oddział kilka mórg ziemi — bezpłatnie, jako dar okolicznych włościan. Przyrzeczenie uzyskaliśmy już na piśmie, należałoby zatem niezwłocznie rozpocząć akcję w kierunku realizacji zamierzeń co do budowy schroniska, a więc primo: wybór miejsca, omówienie sprawy projektu, przygotowanie materjałów, przyczem budulec moglibyśmy uzyskać na kredyt w lasach państwowych w nadleśnictwie Kromnów, oraz daleko idącą pomoc ludności miejscowej, która jest b. przychylną dla naszych zamierzeń.

Szamotuły. Walne Zebranie Oddziału P.T.K. w r.b. poprzedzał film propagandowy o Francji. Uczestnicy wyrażali się bardzo pochlebnie o filmie, jak i o akcji Oddziału, dającej okazję do poznania pięknych zabytków naszej sojuszniczki Francji.

Organizatorom wyrażono uznanie, jak również życzenie, aby częściej urządzać podobne imprezy.

Zebranie urządzono w sali posiedzeń hotelu Sundmanna, gdzie zagaił posiedzenie prezes Oddziału, p. dr. Nowicki. Jemu też oddano przewodnictwo.

Sekretarz p. St. Krupski przedstawił pracę Zarządu za rok 1933. Ze sprawozdania wynika, że Oddział tutejszy odbył 8 różnych wycieczek krajoznawczych, z których jedna liczyła ponad 200 uczestników. Referatów wygłoszono 13. Sekretarjat załatwił 224 korespondencyj. Oddział liczy obecnie 60 członków.

Pod koniec swego sprawozdania podniósł p. Krupski sprawę zniżek kolejowych, która ujemnie wpłynęła na ruch turystyczny także i naszego Oddziału, gdyż uniemożliwia urządzanie wycieczek w mniejszych grupach. Zniżka 33⅓% obowiązuje dopiero przy ilości 10 uczestników, z których każdy indywidualnie wykazać musi się członkostwem P. T. K.

Polskie Tow. Krajoznawcze nigdy nie było ajencją, w której za pewną opłatą, lub przez jakieś sztuczne afiliacyjne zabiegi można było nabyć legitymację na zniżkę kolejową.

Motywem była i jest zawsze tylko idea krajoznawcza.

Wstępne do Oddziału wynosi zł. 1, składki natomiast zł 6 rocznie. Młodzież do lat 18 otrzymuje 50% zniżki.

Z sprawozdania dowiadujemy się, że na naszym terenie, oprócz Oddziału P. T. K., akcję krajoznawczą rozwijają trzy koła krajoznawcze, znajdujące się przy gimnazjum i szkołach powszechnych: męskiej i żeńskiej.

Pozatem urządził Oddział obchód ku czci płk. Edm. Caliera i uroczystość 125-lecia szkoły powszechnej.

Skarbnik p. Józef Preuss przedstawił sprawozdanie kasowe, któremu należy gorąco przyklasnąć, gdyż przekazuje na rok 1934 złotych 289,82 gotówki, co przyjęto z uznaniem.

Na wniosek p. dr. Krukowskiego, przewodniczącego Komisji Rewizyjnej, udzielono Zarządowi za rok 1933 jednogłośnie pokwitowania.

Zarząd Oddziału po uzupełnieniu przedstawia się następująco: dr. Antoni Nowicki — prezes, prof. Andrzej Hanyż — wiceprezes, Stanisław Krupski — sekretarz, Józef Preuss — skarbnik, Marja Głowacka — radna, rektor Leon Gierszewski — radny, kier. szkoły Antonina Nowicka — radna.

Kom. Wykonawcza: apt. Wawrzyn Kosicki — przewodniczący, inż. Antoni Błażewski — wiceprzewodniczący, mag. Jarecki — członek, Józef Poniatowski — członek.

Kom. Propagandowa: prof. Andrzej Hanyż — przewodniczący, wyd. i red. Józef Kawaler — wiceprzewodniczący, L. Kawalerówna — członek, Stanisław Zgaiński—członek.

Program pracy na rok 1934 referował p. prof. Hanyż. Program obejmuje, poza wycieczkami i referatami, także i urządzanie widowisk i to: Krokiem tanecznym przez Polskę, Życie Szamotulan w pieśni i Dożynki Szamotulskie. Programowi dano gorący przyklask.

W dniu 22 b. m. uchwalono odbyć całodzienną wycieczkę do Poznania.

Również uchwalono odbyć wycieczkę do Warszawy na Challenge razem z Oddz. L. O. P. P.

Preliminarz budżetowy, przedstawiony imieniem Zarządu przez skarbnika, jednogłośnie przyjęto.

Z »Wiadomości Turystyczno-Krajoznawczych« dowiedziano się o budowie Domu Wycieczkowego w Warszawie przez Oddział tamtejszy na darowanym przez Magistrat terenie 2300 m. kw.

W Toruniu oddał Oddział P. T. K. do użytku publicznego Dom Wycieczkowy, nowowybudowany w roku 1933.

P. T. K. przeobraża się na Polskie Tow. Turystyczno-Krajoznawcze, podnosząc swój charakter nietylko krajoznawczy, ale także turystyczny.

W czasie letnim odbędą się wycieczki krajoznawcze okrętami do Kopenhagi, Sztokholmu i innych.

Oddział nasz na Zjeździe Delegatów reprezentował prof. A. Hanyż.

Hasłem »Cześć Polskiej Ziemi« zamknął przewodniczący posiedzenie.

Tarnów. Zarząd Oddziału zorganizował w maju wspólnie z Państwową Radą Ochrony Przyrody wystawę pod hasłem: »Piękno przyrody Polski i jej ochrona«. Otwarcia wystawy imieniem P. Ministra W. R. i O. P. w dn. 13.V b. r. dokonał prof. Uniw. Jag., dr. Wł. Szafer. Wystawa objęła działy: Parki Narodowe (Tatry, Pieniny, Czarnohora, Puszcza Białowieska i inne oraz Yellowstone), rezerwaty, ochrona roślin, zwierząt i t. d. i składała się z artystycznych fotografij, reljefów, map, modeli rezerwatów, okazów zwierząt, ptaków, roślin i t. p.

Tomaszów Maz. Walne Zgromadzenie w dn. 22.IV b. r. wybrało nowy Zarząd w następującym składzie: ks. Kazimierz Olszewski — prezes, prof. K. Majewski — wiceprezes, p. J. Jastrzębski — sekretarz, p. L. Tylman — skarbnik, p. Jan Dekowski — kustosz, p. Genowefa Kosnidzka — bibljotekarka, p. W. Olasik — ref. prasowy. Wobec wyjazdu z Tomaszowa ks. Olszewskiego z końcem roku szkolnego, prezesurę Oddziału objął prof. K. Majewski.

KALENDARZYK KRAJOZNAWCZY.

WYCIECZKI

Oddział P. T. K. w Łucku.

30.IX 34. Z Łucka do Brześcia autobusem w celu zwiedzenia twierdzy, przebudowanej w starym Brześciu. Odjazd z Łucka o godz. 6-tej rano z pod gmachu Wydz. Kom. Bud. W. U. W., Al. Bolesława Chrobrego Nr 15. Powrót tego samego dnia o grodz. 24-tej wieczorem. Koszt udziału bez zatrzymania 15 zł. od osoby. Zapisy w godz. od 11—14-tej w Sekretarjacie Oddziału (Al. Bol. Chrobrego Nr 15) do dnia 22 września.

Oddział P. T. K. w Warszawie.

16.IX 34. »W 140-lecie bitwy pod Maciejowicami«. Wyjazd statkiem 15-go września, powrót koleją 16-go września. Zbiórka na przystani »Vistuli« z prawej strony mostu Kierbedzia o godz. 20.30. Koszt wycieczki dla członków P. T. K. zł. 8.50, dla gości zł. 10 (III kl.). Prow. p. St. Gabryszewski. Ilość osób ograniczona.

23.IX 34. »Kaktusiarnia«. Zakł. Ogrodn. inż. S. Fuchsa na Pelcowiźnie. Zbiórka o godzinie 11-ej na ostatnim przystanku linji tramwajowej »21« na Pradze. Koszt 25 gr., dla gości 50 gr. Prowadzi p. Jadwiga Kamieńska.

30.IX 34. »Lasy Młochowskie« (koło Podkowy Leśnej). Prowadzi p. prof. Kloska. Zbiórka przy ul. Nowogrodzkiej—przystanek Kolei Elektrycznej o godz. 9.10. Koszt wycieczki dla członków P. T. K. zł. 2.80, dla gości zł. 3.30.

7.X 34. »Rezerwat modrzewiowy w Małej Wsi k. Grójca«. Prowadzi p. prof. Jan Kloska. Zbiórka o godz. 7.30 na stacji kolejki grójeckiej. Koszt dla członków P. T. K. zł. 5, dla gości zł. 6. Zwiedzanie przy okazji Grójca — miejsca urodzenia ks. Piotra Skargi, kościół św. Mikołaja z XV w.

7.X 34. »Cmentarz żydowski na Powązkach«. Zbiórka przed głównem wejściem na cmentarz przy ul. Przyokopowej o godz. 9.30. Koszt dla członków P. T. K. 25 gr., dla gości 30 gr. Prowadzi p. St. Gabryszewski.

Odznaka przewodników P. T. K. Komisja Turystyczna Oddz. Warsz. P. T. K. podaje do wiadomości Członków, iż przewodnicy, prowadzący wycieczki P. T. K. — dla łatwiejszego ich odróżnienia i poznania na miejscu zbiórki — noszą na piersi (w klapie marynarki, na bluzce lub płaszczu) oznakę P. T. K. na tle biało-zielonej rozety.

Turystyka kolarska i górska. Wobec możliwości zorganizowania na terenie Oddz. Warszawskiego P. T. K. turystyki kolarskiej i górskiej w oddzielne sekcje za przykładem już istniejących sekcyj Turystyki Wodnej i Narciarskiej, prosimy Członków Oddziału o możliwie rychłe porozumienie się z Przewodniczącym Komisji Turystycznej, p. Stanisławem Gabryszewskim, osobiście lub telefonicznie: 545-36.

Komisja Turystyczna zastrzega sobie prawo zmiany podanego wyżej planu wycieczek.

Jednocześnie Komisja prosi Członków P. T. K. o komunikowanie swych życzeń co do układania planu wycieczek, jak również wszelkich uwag krytycznych co do odbytych wycieczek.

Z radością i wdzięcznością również Komisja przyjmie chęć współpracy w organizowaniu wycieczek dla członków. Zgłoszenia prosimy kierować pod adresem przewodniczącego Komisji, p. St. Gabryszewskiego, tel. 545-36.

ODCZYTY

Oddział P. T. K. w Warszawie

Środa 19.IX 34. »Samochodem przez Skaliste góry i rezerwaty Indjan« wygł. ks. St. Iciek ze Stanów Zjednoczonych, który przybył do Polski z racji Zjazdu Polaków z Zagranicy. Odczyt odbędzie się w dużej sali Tow. Higjenicznego. Dla członków zarezerwowane są bilety tańsze i będą wydawane w biurze do dn. 18 września włącznie.

Środa 26.IX 34. »Na najwyższych szczytach And« wygł. p. inż. Stefan Osiecki, uczestnik polskiej wyprawy w Andy, odbytej na wiosnę b. r.

KURS FOTOGRAFJI AMATORSKIEJ

Polskie Towarzystwo Fotograficzne przystępuje w obecnym sezonie do wydatnej propagandy fotografji amatorskiej i organizuje cykl kursów fotografji amatorskiej, udostępnionych dla szerszego ogółu.

Ogólny kurs fotografji amatorskiej będzie kosztował 10 zł. Pierwszy rozpoczął się 7 września o godz. 19.30. Dla członków P. T. K. i uczącej się młodzieży 50% zniżki.

Komisja Towarzyska Oddziału Warszawsk. P.T.K. zawiadamia Członków, że w dn. 17 b. m. wznawia wieczory klubowe. Początek o godz. 7.30 — wejście dla Członków bezpłatne — dla gości 50 groszy.

Tańce — Bridge.

Informacyj w sprawie wycieczek udziela Biuro Wycieczkowe Oddziału Warszawsk. P.T.K., Karowa 31, tel. 642-50.

Redakcja i Administracja w Warszawie, ul. Karowa 31, tel. 642-50.

Redaktor odpow.: Aleksander Patkowski. **Wydawca: Polskie Tow. Krajoznawcze.**

Druk. Jan Świętoński i S-ka, Warszawa, Kopernika 34. Telefon 2-07-50.